

KLEINE UITGAVE

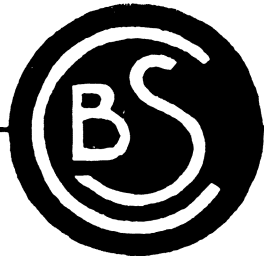
POPULAIRE ☐

MANDOLINE – SCHOOL ☐

VOOR ZELFONDERRICHT EN TEN
DIENSTE VAN HET ONDERWIJS door

JOH. B. KOK ☐

BAND I

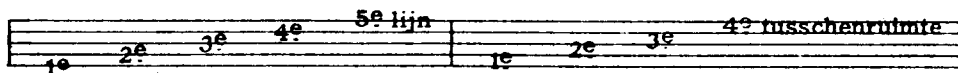

COR B. SMIT'S MUZIEKHANDEL, AMSTERDAM

Het Notenstelsel.

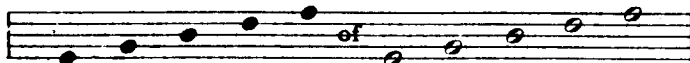
Noten. Zooals in de schrijftaal de letters van het alphabet worden gebruikt om woorden en zinnen samen te stellen, zoo worden de tonen der muziek zichtbaar voorgesteld door teekens, die noten heeten. Deze noten bestaan uit ronde stippen ● (dichte noten) en ovalen ○ (open noten). De verschillende hoogte en laagte der tonen wordt door deze teekens aangegeven door hoogere of lagere ligging op den notenbalk.

Een notenbalk bestaat uit 5 evenwijdigloopende, horizontale lijnen, die van onder naar boven eerste, tweede, derde, vierde en vijfde lijn genoemd worden; ook de ruimten tusschen de lijnen worden in de zelfde volgorde eerste, tweede, derde en vierde tusschenruimte genoemd:

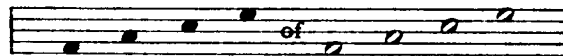

De verschillende noten worden op- en tusschen de lijnen geplaatst:

op de lijnen

tusschen de lijnen

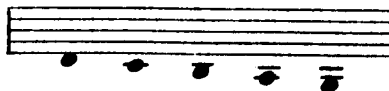

Daar er echter veel meer tonen zijn, dan op- en tusschen deze 5 lijnen kunnen worden aangegeven, bedient men zich van hulplijnen, waarop, onder, of boven, de hoogere-resp. lagere noten worden geplaatst.

boven den balk:

onder den balk:

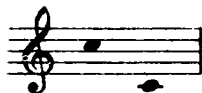

Sleutel. Voor aan elken notenbalk treft men het teeken aan. Dit is een viool- of G-sleutel. Deze sleutel duidt aan, dat op de lijn, waar de krul eindigt op de tweede dus de noot G genoteerd wordt; vandaar de naam G-sleutel. Daar deze sleutel ook bij het vioolspel wordt gebruikt, noemt men hem ook wel vioolsleutel. Er bestaan nog andere dan de G-sleutel, die echter bij het mandoline spel niet gebruikt worden en dus buiten beschouwing kunnen blijven.

Namen der noten. Zooals gezegd, worden de noten op en tusschen de lijnen en hulplijnen geplaatst en geven naar hun hoogere- of lagere ligging, een hooger- of lageren toon aan. In onderstaande afbeelding staan in trapsgewijze opvolging alle noten, die voorloopig voor de mandoline in aanmerking komen. De letters onder de noten zijn de namen.

Bij nadere beschouwing blijkt, dat niet iedere noot een anderen naam heeft. Er zijn slechts 7 verschillende namen, te weten: *g*, *a*, *b*, *c*, *d*, *e*, en *f*. Trapsgewijze hooger gaande, herhalen deze 7 noten zich in de zelfde volgorde. De eerste noot van bovenstaand voorbeeld heet *g*, de achtste eveneens. Uitgaande van de tweede noot *a*, heet de achtste daarop volgend ook *a*. enz. Deze afstand heet octaaf, omdat steeds de noot van den zelfden naam op den achtsten (octavo) toontrap weder voorkomt.

Hier zegt men: De eerste *c* ligt een octaaf hooger dan de tweede.

In dit voorbeeld ligt de eerste *b* een octaaf lager dan de tweede, en twee octaven lager dan de derde.

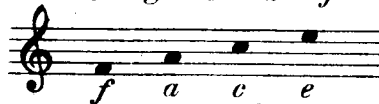
Noten lezen. Van groot belang is het thans, de noten en hare ligging op den notenbalk goed in het geheugen te prenten. De beste methode hiertoe is wel de volgende: Men leere eerst de 7 verschillende namen der noten van buiten. Dat is zeer eenvoudig; men neme de eerste 7 letters van het alphabet (*a, b, c, d, e, f, g*) die men echter-om later te verklaren redenen-in de volgende orde leert: *c, d, e, f, g, a, b*.

Hierna bestudeere men hare ligging op den notenbalk, op de volgende manier:

Eerst de noten die *op* de lijnen liggen:

Dan, die *tusschen* de lijnen voorkomen:

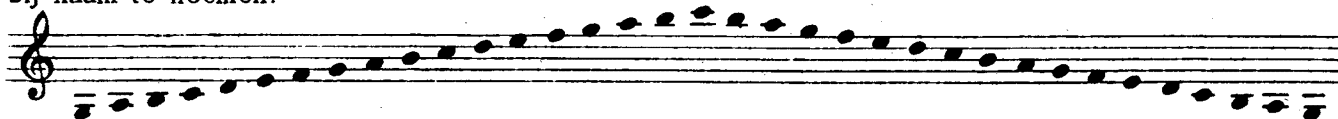
Vervolgens die *boven* den balk staan:

Ten slotte die welke *onder* den balk genoteerd zijn:

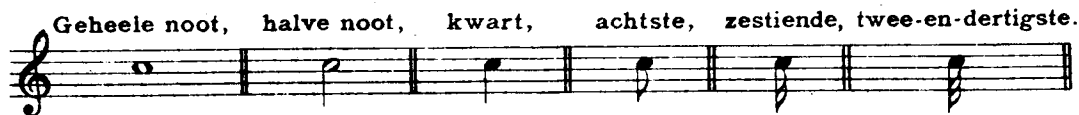
Nu zal het wel geen moeite kosten de noten-zooals hier onder aangegeven in op-en afgaande richting bij naam te noemen.

Om eenige vaardigheid in het notenlezen te krijgen, leze men de volgende noten zoo vlug mogelijk na elkaar hard-op af:

De waarde der noten. Behalve de hoogte en laagte der tonen, die zooals we hebben gezien door de ligging der noten wordt weergegeven, moet bij ieder muziekstuk ook de *waarde* der noten in acht genomen worden; d.w.z. den tijdsduur, gedurende welken elke toon afzonderlijk (en in verhouding tot de andere) moet worden aangehouden. Deze tijdsduur-de waarde der noten geheeten wordt in het notenstelsel voorgesteld door den *vorm* der noten. Zoo onderscheidt men de:

Ter vergemakkelijking van het aflezen der waarden, worden bij opvolging van meerdere achtsten, zestienden en twee-en-dertigsten, de vlaggetjes der afzonderlijke noten, vervangen door één, twee of drie streepen (naar gelang het aantal vlaggetjes), waarmede dan tevens de noten worden verbonden. Deze streepen noemt men "Waardij-streepen" (Ook wel waarde-streepen genoemd). ♪♪♪ is dus het zelfde als ♪♪♪ ; ♪♪♪♪ is gelijk ♪♪♪♪ ; $\text{♪♪♪} = \text{♪♪♪}$ enz.

Triool. Wanneer gedurende de tijdruimte van $\frac{1}{4}$ in plaats van twee-, drie noten, die elk even lang duren, moeten worden gespeeld, noemt men deze drie noten te zamen een *triool*. Men schrijft achtsten (♪♪♪) doch om aan te toonen, dat de gezamenlijke waarde van deze drie noten niet $\frac{3}{8}$, doch $\frac{1}{4}$ bedraagt, verbindt men deze door een boog, waar onder of boven het cijfer 3 wordt geplaatst. ♪♪♪ of ♪♪♪

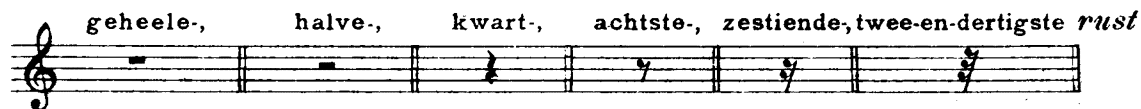
Onderstaande tabel geeft de onderlinge waarde-verhouding der noten weer.

De waarde van:
een geheele noot is
gelijk aan die van:

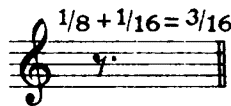
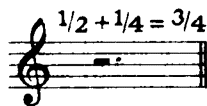
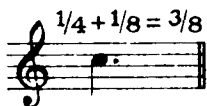
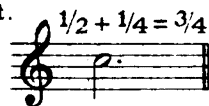
2 halven
of
4 kwarten
of
8 achtsten
of
12 triole-achtsten
of
16 zestienden
of
32 twee-en-dertigsten

Rust teekens. Het komt dikwijls voor, dat in een muziekstuk een bepaalden tijd gezwezen moet worden. Om dit aan te geven gebruikt men rustteekens. Even als er geheele-halve-kwart-enz. *noten* zijn, zoo bestaan er ook geheele-halve-kwart-enz. *rusten*. Deze hebben de volgende vormen:

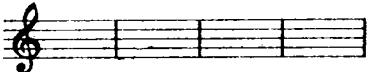

Punt of stip. Een punt achter een noot of rust vermeerderd de waarde van die noot (of rust) met de helft.

Fermate. Staat boven een noot of rust een fermate (∩) dan moet deze onbepaald langer worden aangehouden, dan de waarde van de noot of rust bedraagt. Hoeveel langer, wordt aan den smaak van den speler overgelaten.

Maten. Ieder toonstuk is verdeeld in kleine, aan elkander gelijkwaardige tijdruimten, die men maten noemt. Deze maten worden in het notenstelsel van elkander gescheiden door streepen (maatstreepen), loodrecht door den notenbalk getrokken.

Een dubbele maatstreep geeft aan, dat een muziekstuk of gedeelte ten einde is.

Een dubbele maatstreep met twee punten er voor heet herhalingsteeken. Bij zoo'n teeken aangekomen, moet het vooraf gaande herhaald worden.

Indien slechts een bepaald gedeelte herhaald moet worden, dan wordt dat gedeelte tusschen twee herhalingsteekens geplaatst.

Bij letter B aangekomen, wordt het gedeelte van A tot B herhaald.

Maatverdeeling. Voor aan den eersten balk van elke compositie direct achter den sleutel staat een breuk:

De *noemer* van de breuk geeft aan welke waarde men in dat stuk als eenheid aanneemt; m. a. w. of men de kwarten of wel de achtsten telt, terwijl de *teller* bepaalt hoeveel van die eenheden (kwarten of achtsten) iedere maat moet bevatten. Zoo geeft $\frac{3}{4}$ aan dat de *kwartnoten* geteld worden, terwijl iedere maat *drie* kwarten moet bevatten. Natuurlijk is het niet noodig dat er nu in iedere maat juist 3 kwartnoten staan. Er mogen ook twee kwarten en twee achtsten of een halve noot en een kwart rust in staan, als de *gezamenlijke* waarde maar gelijk is aan drie kwarten.

Een paar voorbeelden:

tellen: 1-2-3-4, 1-2-3-4, 1-2-3-4-, 1-2-3-4.

tellen: 1-2-3, 1-2-3-, 1-2-3-, 1-2-3-

tellen: 1-2-3-4-5-6, 1-2-3-4-5-6, 1-2-3-4-5-6, 1-2-3-4-5-6.

tellen: 1-2, 1-2, 1-2, 1-2-, 1-2.

Hier worden de *kwarten* geteld en bevat iedere maat de waarde van 4 kwarten.

Hier telt men eveneens de kwarten, doch bevat iedere maat slechts de waarde van drie kwarten.

Bij dit voorbeeld telt men de achtsten en bevat elke maat er zes.

Thans worden de halven geteld en is de waarde van iedere maat 2 halven.

Vermeld dient nog, dat men in plaats voor $\frac{4}{4}$ het teeken C gebruikt.

is dus het zelfde als

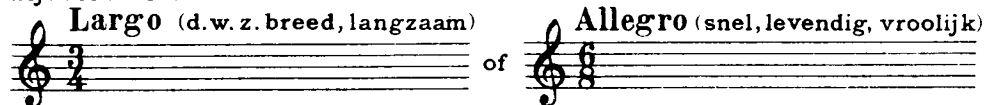
De opmaat. Indien een muziekstuk begint met een onvolledige maat, d.w.z. met een maat waarin minder dan de, volgens de maatsoort vereischte waarde voorkomt, noemt men deze maat een opmaat. Deze moet met de slotmaat samen de waarde van een volle maat uitmaken.

Voorbeeld:

tellen: 3. 1-2-3, 1-2-3, 1-2-3, 1-2-3, 1-2.

Tempo. Bij een $\frac{4}{4}$ maat telt men dus van 1 tot 4, bij een $\frac{3}{4}$ van 1 tot 3 enz. Het spreekt van zelf, dat het tellen regelmatig moet geschieden. Of men nu bij een bepaald muziekstuk vlug of langzaam moet tellen, wordt ook aan het begin vermeld. Men gebruikt hiervoor meestal Italiaansche woorden en uitdrukkingen.*)

Bijvoorbeeld:

Nuanceering. Niet alle tonen moeten even sterk klinken. Om de sterkte der tonen te regelen gebruikt men ook verschillende (meest Italiaansche) bewoordingen of afkortingen daarvan.

Bijvoorbeeld: *p* (afkorting van het woord *piano*) beteekent: zacht; De letter *f* (*forte*) duidt aan: sterk; *mf* (*mezzo forte*) matig sterk enz. De meest gebruikelijke nuanceerings-aanduidingen vindt men eveneens in de alphabetische lijst, achter in dit boekje.

Kruisen en mollen. Een kruis (#) voor een noot geplaatst, geeft aan, dat deze een halven toon *hooger* moet klinken, terwijl een mol (b) beduidt, dat de noot waarvoor zij staat, een halven toon *lager* moet worden gespeeld. Door verhooging en verlaging, verandert eveneens de naam der noten. *Verhoogde* noten verkrijgen den uitgang „is“; *C-cis* (spreek uit cies), *D-dis*, *E-eis*, *F-fis*, *G-gis*, *A-aïs*, *B-bis*. *Verlaagde* noten nemen den uitgang „es“ aan; *C-ces*, *D-des*, *E-es*, *F-fes*, *G-ges*, *A-as*, *B-bes*. (*E* wordt dus niet *eës*, doch *es*; *A* niet *aës* maar *as*.)

Kruisen en mollen gelden niet alleen voor de noten waarvoor zij staan, doch voor al de zelfde noten, die in de zelfde maat voorkomen.

Voorbeeld:

*) Achter in dit boekje bevindt zich een alphabetische lijst van de meest gebruikelijke vreemde woorden en uitdrukkingen, met de Hollandsche vertaling er bij.

Kruisen of mollen voor aan den notenbalk, direct achter den sleutel geplaatst geven aan dat alle overeenkomstige noten, onverschillig in welk octaaf, deze verhooging of verlaging moeten ondergaan.

Voorbeeld:

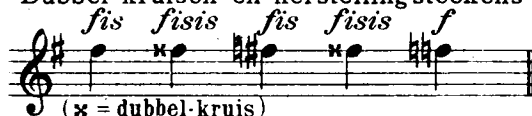
Herstellingsteeken. Om aan te duiden, dat een noot, die te voren door een kruis verhoogd, of door een mol verlaagd werd, thans weder op haar oorspronkelijke plaats moet worden gespeeld, bedient men zich van een herstellingsteeken. (h)

Voorbeeld:

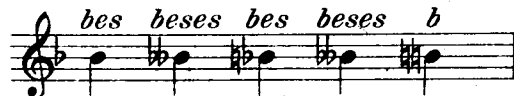

Dubbel-kruisen en dubbel-mollen geven een dubbele verhooging of verlaging aan. De dubbel verhoogde noten nemen nogmaals den uitgang *is*, verlaagde noten *es* aan. Dus *cis* wordt *cisis*, *es-eses*.

Dubbel-kruisen en herstellingsteekens

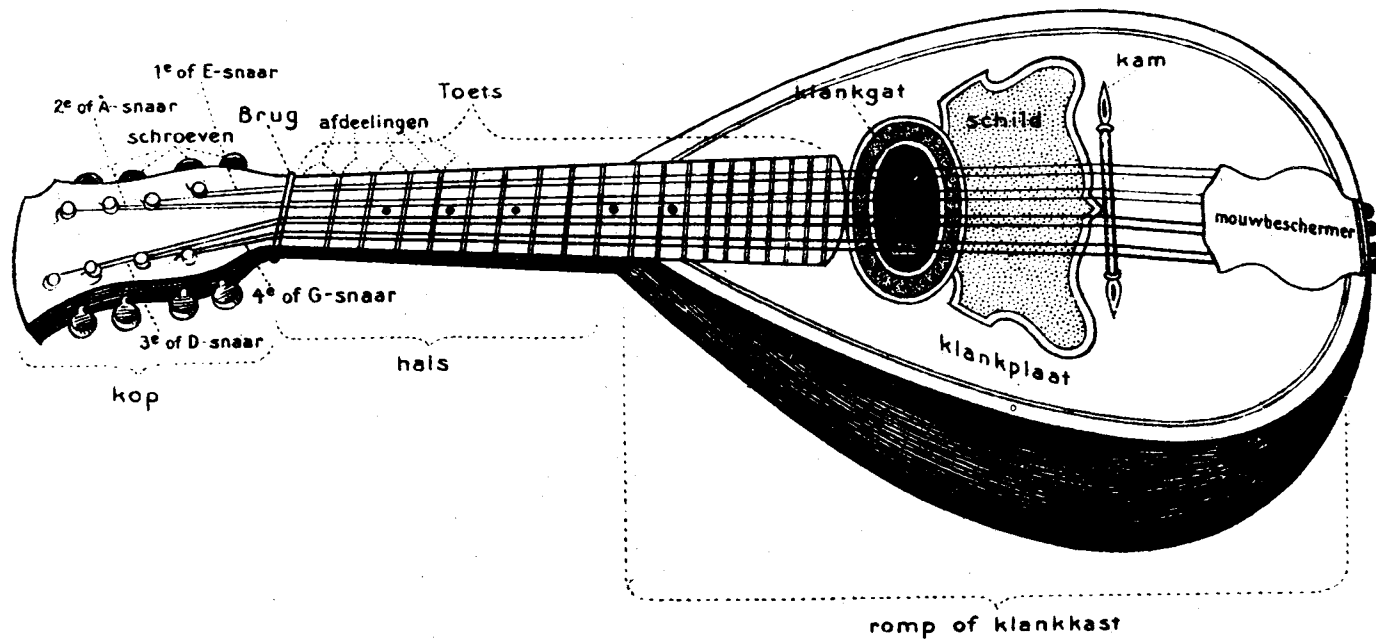

Dubbel-mollen en herstellingsteekens

Fisis is gelijk aan *G* en *beses* is het zelfde als *A*. Toch kan het in de muziek voorkomen dat men zich van dubbel-kruisen en mollen *moet* bedienen, om redenen die hun verklaring in de harmonieleer vinden en hier onbesproken kunnen blijven. In mandoline-musiek treft men dubbel-kruisen zelden, dubbel-mollen hoogst zelden aan.

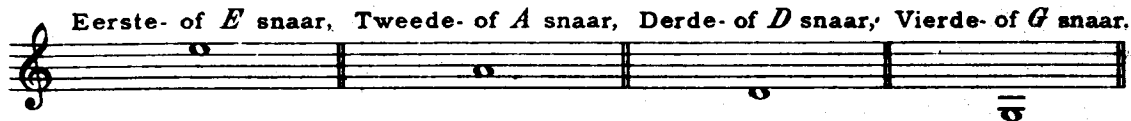
Hiermede is het belangrijkste in zake het notenschrift besproken. Verdere wetenswaardigheden hieromtrent zullen later worden behandeld. Daar eenige routine in het notenlezen-begrijpelijkwijze-de mandoline studie zeer vergemakkelijkt, is het raadzaam, in den beginne, telkens voordat men tot de mandoline studie overgaat, alles betreffende het notensstelsel nog eens aandachtig door te lezen.

De Mandoline.

Onderdeelen. De mandoline bestaat uit een *kop*, *hals* en *romp* of klankkast. Aan den kop zijn mechanieken aangebracht, waaraan de snaren worden bevestigd. De *schroeven* van deze mechanieken dienen om de snaren te spannen en te stemmen. De vlakke bovenkant van den hals heet *toets*. Deze is voorzien van tal van metalen staafjes, dwars op den toets aangebracht, waardoor deze in verschillende vakjes of *afdeelingen* verdeeld wordt. Deze vakjes worden beginnende bij den kop-, eerste-, tweede-, derde-, enz. afdeeling genoemd. Het eerste staafje is van been of hard hout en heet *brug*; deze is iets hooger dan de metalen staafjes en voorzien van 8 inkepingen, dienende om de snaren een vaste ligging te geven. De bovenzijde van den romp bestaat uit een dunne houten plaat, *klankplaat* genaamd. Het ovale gat hierin is het *klankgat*. Verder bevinden zich op de klankplaat de *kam*, waar de snaren op rusten (deze is, evenals de brug, voorzien van 8 inkepingen voor de snaren) en het *schild* of rozet.

Snaren. De mandoline is bespannen met 8 stalen snaren, waarvan steeds de twee dichtst naast elkaar liggende, op gelijke toonhoogte worden gestemd. Zijn er alzoo wel 8 snaren, daar deze echter paarsgewijze gestemd worden, en er derhalve slechts vier *verschillende* zijn, zoo spreekt men kortweg van de vier mandoline-snaren. Ook zegt men bijv: de eerste- de tweede *snaar* enz., terwijl bedoeld wordt: het eerste- of tweede *paar* snaren. Te beginnen bij de dunste noemt men de snaren eerste- tweede- derde- en vierde snaar, terwijl zij tevens den naam dragen van den toon, waarnaar ze gestemd worden.

Indien een snaar breekt (springt), is het raadzaam, tevens de andere gelijknamige snaar door een nieuwe te vervangen, daar een oude en een nieuwe samen onzuiver klinken. Ook verdient het aanbeveling, alle snaren van tijd tot tijd te vernieuwen. Bij veelvuldig gebruik bijv. na 3 of 4 maanden.

Het stemmen geschiedt op de volgende wijze:

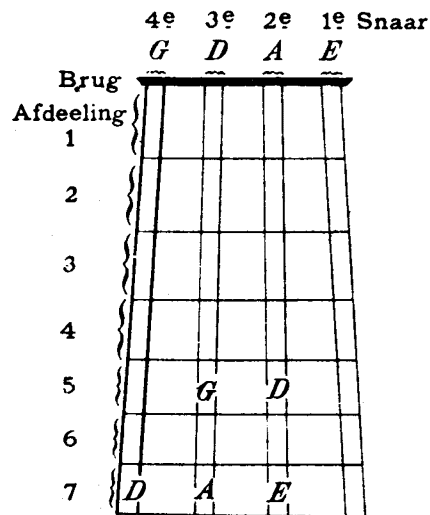
De A snaar stemt men (de snaren één voor één) in overeenstemming met de *A* van een stemvork, stemfluitje, piano of orgel.

De E snaar. Door met een vinger van de linkerhand de *A* snaar in de 7e afdeeling krachtig op den toets neer te drukken, en deze met de rechterhand aan te slaan klinkt zij als *E*. Nu draait men de *E* snaren zooveel hoger of lager, totdat ze precies de zelfde toonhoogte hebben als de *E* op de *A* snaar.

De D snaar. Plaatst men een vinger in de 5^e afdeeling op de *A* snaar, dan verkrijgt men de noot *D*, die een octaaf hoger klinkt, dan de losse *D* snaar. Slaat men nu de *D*- en de *A* snaar gelijktijdig aan, dan moet een zuiver (rein) octaaf worden gehoord. Is dit niet het geval, dan moet de *D* snaar zooveel hoger of lager gedraaid worden, totdat volkomen zuiverheid bereikt is.

De G snaar wordt op de zelfde wijze gestemd als de *D*. Zij moet namelijk een octaaf lager klinken dan de *G* in de 5^e afdeeling op de *D* snaar.

Zekerheidshalve kan men de zuiverheid van de *D*- en *G* snaren op de volgende manier controleeren: wanneer men een vinger in de 7^e afdeeling op de *G* snaar plaatst verkrijgt men een *D*, die gelijk moet klinken met de losse *D* snaar. De 7^e afdeeling op de *D* snaar geeft *A* aan, die weer gelijk moet zijn aan de losse *A* snaar. *)

*) Er bestaan viervoudige stemfluitjes, die *E*, *A*, *D* en *G* aangeven. Deze vergemakkelijken het stemmen zeer en zijn (in den beginne althans) wel aan te bevelen.

Houding.

De Mandoline wordt bij voorkeur in zittende houding bespeeld. Hiertoe plaatse men zich in ongedwongen houding (liefst op een stoel zonder zijleuningen, daar die de beweging van den arm belemmeren), het rechter been op een kleine verhooging, of over het linker geslagen. De romp van de Mandoline wordt tegen het lichaam gehouden, rustende op het rechter dijbeen, de klankplaat naar voren gericht (d.i. van het lichaam af) zoo, dat men niet op den toets kan kijken, zonder het hoofd naar voren te buigen.

De linker hand. De hals van de Mandoline moet ter hoogte van de brug zeer licht tusschen duim en wijsvinger gehouden worden. Alleen de duim (tusschen het eerste en tweede lid) en de wijsvinger (bij het handgewricht) mogen den hals aanraken, terwijl het binnen gedeelte der hand *tusschen* duimen wijsvinger, iets van den hals verwijderd moet blijven. De vingers houde men licht over den toets gebogen, om bij het spelen de toppen op de snaren te kunnen plaatsen.

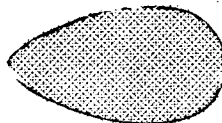
De rechterhand. De mandoline moet hoofdzakelijk door den rechter arm in de juiste positie gehouden worden. De *linker* hand mag haar (zooals bij de behandeling der linker-hand reeds werd gezegd) slechts lichtelijk steunen. Plaatst men nu den rechter onderarm op de snaren ter hoogte van den mouwbeschermer, zoo, dat de pols even voor den kam komt, en drukt men met den onderarm het instrument eenigszins tegen het lichaam, dan verkrijgt dit een vaste ligging (ook zonder dat de hals erg behoeft te rusten in de linker-hand). In de rechterhand houdt men het plectrum (d.i. het schildpadden plaatje waarmede de snaren worden aangeslagen) tusschen duim en wijsvinger op de wijze als hierbij afgebeeld. Slechts de kleinste helft of een derde van het plectrum steekt tusschen duim en vinger uit. De vingers worden aangesloten gehouden. Alleen de pink mag desgewenscht op het schild rusten, doch moet de bewegingen van de hand medemaken. (Beweegt men dus de hand heen en weer, dan moet de top van den pink op het schild ook heen en weer glijden). De onderarm blijft echter stil liggen; de handbewegingen gaan uitsluitend *van den pols uit*. Deze mag de snaren niet raken, doch wordt er onmiddellijk boven gehouden. De snaren worden aangeslagen ter hoogte van het klankgat, met de *vlakke* zijden van het plectrum, dat loodrecht boven de snaren wordt gehouden. De twee gelijknamige snaren worden altijd samen aangeslagen. Men strijkt het plectrum vlug over beide snaren, zoodat deze niet afzonderlijk worden gehoord, doch slechts als één toon klinken.

===== snaren

Het plectrum. Er zijn zeer vele soorten en vormen van plectra (meervoud van plectrum) in den handel.

Het meest aan te bevelen is evenwel het gewone ovale model:

Bij voorkeur neme men een vrij hard, daar slappe plectra onaangename bijgeluiden veroorzaken. Verder zie men toe, dat het schildpad vooral aan de randen goed glad is; zoodat het bij vlug heen en weer bewegen (tremoleeren) niet aan de snaren blijft haken.

Λ of ▢ boven een noot geeft aan, dat deze met neerslag wordt gespeeld; V of ▯ beduidt opslag. Nogmaals zij er op gewezen dat neerslag is in de richting van de *G*- naar de *E* snaar en opslag in de richting van de *E*- naar de *G* snaar.

Geleidelijk probeere men het tremolo ook op de andere snaren:

In deze muziek is geen maatverdeeling aangegeven. De bedoeling is, de noten wel op volgorde te spelen, doch men tremoleere iedere noot afzonderlijk eenigen (onbepaalden) tijd. Indien het tremoleeren nu eenigermate regelmatig begint te gaan (ook eenigen tijd achter elkaar), dan kan men tot de volgende oefeningen overgaan.

Vingerzetting.

Om andere noten te spelen, dan die, welke door de losse snaren verkregen worden, gebruikt men de vingers van de linkerhand. Met iederen vinger wordt een andere noot gespeeld. Om aan te duiden, welken vinger men voor een bepaalde noot gebruikt, worden deze genummerd:

- 1 Eerste- of wijsvinger
- 2 Tweede- of middelvinger
- 3 Derde- of ringvinger
- 4 Vierde vinger of pink
- 0 geen vinger, dus losse snaar.

Overzicht van de ligging der noten op den toets.

	Brug	eerste-	tweede-	derde-	vierde-	vijfde-	zesde-	zevende	afdeeling
<i>E</i> snaar	<i>F</i> 1 ^e			<i>G</i> 2 ^e		<i>A</i> 3 ^e		<i>B</i> 4 ^e	vinger
<i>A</i> snaar		<i>B</i> 1 ^e		<i>C</i> 2 ^e		<i>D</i> 3 ^e		<i>E</i> 4 ^e	vinger
<i>D</i> snaar		<i>E</i> 1 ^e		<i>F</i> 2 ^e		<i>G</i> 3 ^e		<i>A</i> 4 ^e	vinger
<i>G</i> snaar		<i>A</i> 1 ^e			<i>B</i> 2 ^e	<i>C</i> 3 ^e		<i>D</i> 4 ^e	vinger

The musical notation below the table shows the fret positions for the notes listed in the table above. The notation uses a simplified system with a single clef and a key signature of one sharp (F#). The notes are placed on the strings at the corresponding fret numbers indicated in the table.

Elementaire oefeningen.

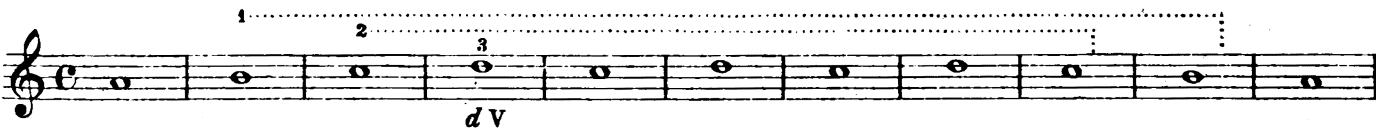
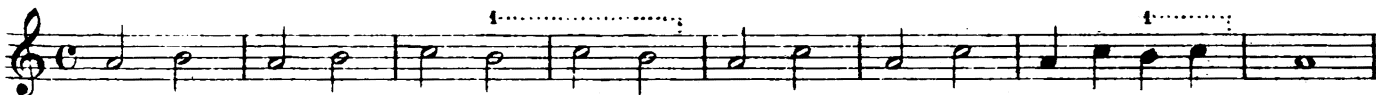
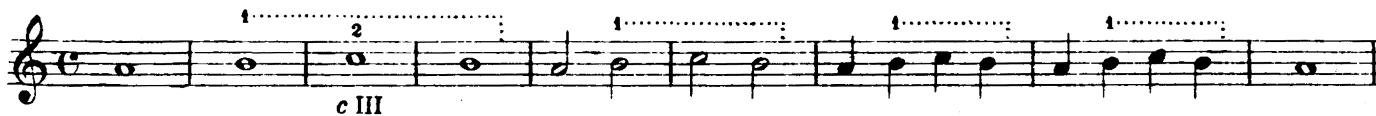
Bij het studeeren van de oefeningen op de bladzijden 21 tot 25 neme men het volgende in acht:

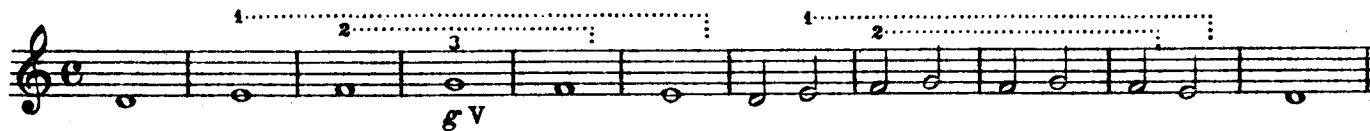
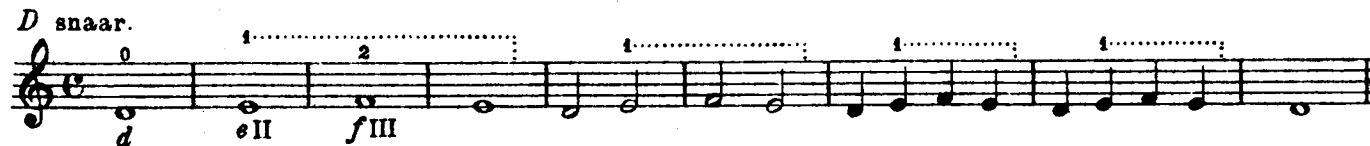
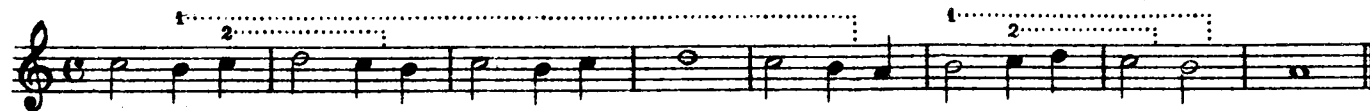
1. Het verdient aanbeveling, elke oefening hardop te lezen alvorens men tot spelen overgaat; zulks ten einde in het lezen ook vaardigheid te verkrijgen.
2. Bij het spelen telle men steeds regelmatig in rustig tempo; men kijke zoo weinig mogelijk naar de vingers of snaren en trachte zoo spoedig mogelijk op het gevoel de vingers te leeren neerzetten; het oog blijft voortdurend op de muziek gericht.
3. Voorloopig tremoleere men langzaam, zoodat op elke tel vier plectrumslagen komen (neer-op-neer-op). Eerst wanneer men hiermede geen moeite meer heeft en het tremolo regelmatig en zonder haperingen kan worden uitgevoerd, voere men de snelheid geleidelijk op, door successievelijk vlugger te tellen. Daarna herhale men deze oefeningen, wederom in matig langzaam tempo, daarbij zorgende, dat op elken tel acht plectrumslagen komen. Dit is de gebruikelijke snelheid.
Het tremolo mag bij het overgaan van een toon op een volgende niet worden onderbroken. Bij het na elkaar spelen van verschillende tonen blijve men dus voortdurend tremoleeren; wanneer meer malen direct na elkaar dezelfde toon moet worden gespeeld, dan moet het tremolo even (zeer kort) worden onderbroken.
4. De vingertoppen moeten als kleine hamertjes krachtig op de snaren neervallen in de afdeelingen, direct vóór de koperen staafjes. Ook het laatste lid moet gebogen zijn, zoodat de (kortgeknipte) nagel bijna recht naar de snaren wijst. De handpalm mag de hals van de mandoline niet aanraken.
5. De arabische cijfers boven de noten geven aan, welke vinger gebruikt moet worden; de romeinsche onder de noten, in welke afdeeling de vinger moet worden geplaatst.
6. Met een stippellijn achter het arabische cijfer wordt aangeduid, dat de betreffende vinger, ook bij het neerzetten van volgende vingers, op de snaren moet blijven staan. Slechts bij eenige der volgende oefeningen treft men deze stippellijnen aan, bij wijze van voorbeeld; regel is echter, dat men de vingers indien mogelijk op de snaren houdt. Speelt men op de a-snaar bijvoorbeeld achtereenvolgens b-c-d, dan zullen bij het spelen van d, drie vingers op de snaar staan; speelt men na elkaar a-d, dan behoeft men natuurlijk niet tevens de eerste en tweede vinger te plaatsen, doch grijpt direct d met de derde vinger zoodat de eerste en tweede vinger in dat geval niet op de snaren komen, doch alleen de derde. Volgen (op de a-snaar) b-d na elkaar, dan blijft de eerste vinger waarmede men b greep staan, wanneer met de derde vinger d wordt gegrepen; men behoeft dan echter niet tevens de tweede vinger op de snaar te zetten.

losse snaren

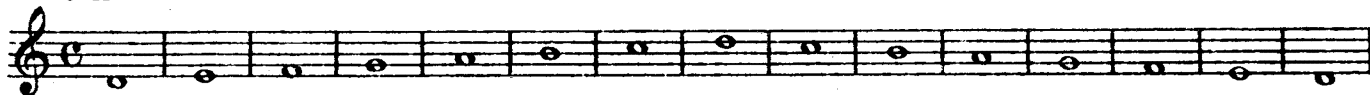

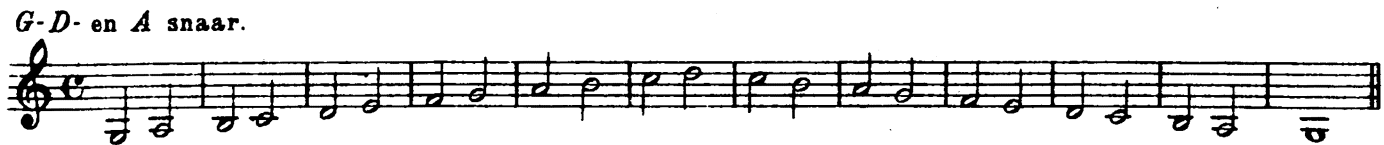
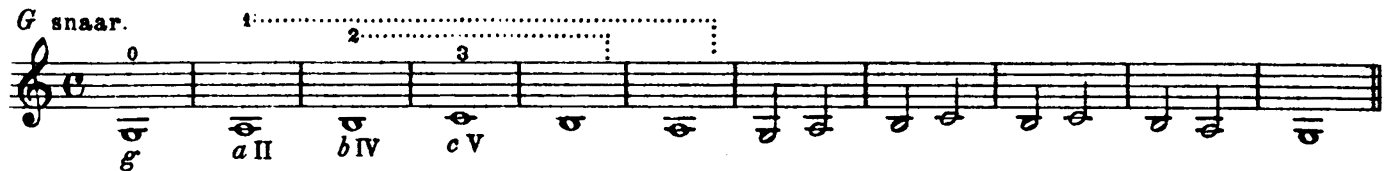
A snaar.

D- en A snaar.

Het gebruik van den vierden vinger vordert geruimen tijd van geduldig oefenen. Behalve op de *E*-snaar, wordt deze vinger ook gebruikt op de andere snaren. Grijpt men bijvoorbeeld met den vierden vinger (pink) in de zevende afdeeling op de *A*-snaar dan verkrijgt men de *E*, welke dezelfde toonhoogte heeft als de losse *E*-snaar; in het 7^e vakje op de *D*-snaar dezelfde *A*, welke de losse *A*-snaar laat hooren; in de 7^e afdeeling op de *G*-snaar, dezelfde *D* van de losse *D*-snaar. Moge het gebruik van de pink op de *G*-*D*-en *A*-snaar oppervlakkig beschouwd al overbodig schijnen (men kan dezelfde noten immers spelen op de losse snaren) in de praktijk zal blijken, dat dit niet het geval is. Wie het mandoline spel grondig wil leeren, zou ik dringend willen raden: leert de vierde vinger goed gebruiken. Tot dit doel volgen hier enkele nuttige oefeningen.

Elke oefening vele malen herhalen!

Oefeningen op alle snaren.

The image displays six staves of musical notation for guitar exercises. The exercises are written in treble clef with a common time signature (C). The notation includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Some exercises include fingerings (0, 4) and accents (*).

*) Het tremolo even onderbreken!

Zooals bij de behandeling van het notenstelsel werd gezegd, verhoogt een kruis (en verlaagt een mol) de noot, waarvoor het staat, een halven toon. Op de mandoline worden verhoogde-en verlaagde noten met den *zelfden* vinger gespeeld, waarmede de oorspronkelijke noot zou worden gegrepen; een verhoogde noot een afdeeling hooger, een verlaagde- een afdeeling lager.

Bijvoorbeeld wordt gespeeld met den 3^{en} vinger in de 5^e afdeeling op de D snaar, eveneens met den 3^{en} vinger doch in de 6^e afdeeling en ook met den 3^{en} vinger maar in de 4^e afdeeling.

Worden de noten der *losse snaren verhoogd*, neemt men ze met den eersten vinger.

Worden deze *verlaagd*, dan speelt men ze met den vierden vinger op de lagere snaar.

Men houde zich vooral *strikt* aan dezen regel.

Oefening. (Men vergeet niet op het tremolo te letten!)

vinger

Afd. 0

0 1 1 1 2 3 3 0 1 1 2 2 3 3

I II III IV V VI I II III IV V VI

0 1 1 2 2 3 3 0 1 1 2 2 3 3

I II III IV V VI I II III IV V VI

4 4 3 3 2 1 1 4 4 3 2 2 1 1 0

VII VI V IV III II I VII VI V IV III II I

Uit bovenstaande oefening blijkt, dat er tonen zijn, die wel in naam verschillen, doch de zelfde toonhoogte hebben. Deze noemt men enharmonische tonen.

Voorbeeld.

2 3 3 4 1 2 2 1 1 2 2 1

IV IV VI VI III III II II II II III III

Hoewel die noten in de zelfde afdeeling liggen, worden ze toch met verschillende vingers gespeeld, en wel met den zelfden, waarmede de oorspronkelijke noot zou worden gespeeld, als deze niet verhoogd of verlaagd was.

Three O'clock in the Morning. Robledos.

Tempo di valse lento

tellen: 1 - 2 - 3 1 - 2 - 3

5^e afd. 6^e afd.

4^e afdeeling

*) Wanneer twee opvolgende noten van gelijke toonhoogte met een boog verbonden zijn, moet het tremolo niet onderbroken worden. Deze *e* wordt dus getremoleerd gedurende de tellen: 1-2-3-1-2, dus samen 5 tellen. De reden hiervan ligt voor de hand. De *e* moet 5 tellen duren; iedere maat kan er slechts 3 bevatten, dus schrijft men $\frac{3}{4}$ en in de volgende maat $\frac{2}{4}$, verbonden door een boog is tezamen $\frac{5}{4}$. Men blijft echter steeds tellen 1-2-3.

Daar kwartnoten bij matig tempo- 8 slagen verkrijgen, komen op achtste noten vier. Men lette er bij de volgende oefeningen vooral op, dat de achtsten ieder 4 slagen bekomen en dat dus bij regelmatig tremolo iedere achtste met een neerslag aanvangt. Verder geldt hier ook het zelfde als bij kwart-halven heele noten, wat betreft het onderbreken van het tremolo (wanneer de zelfde noot meer malen achter elkaar wordt gespeeld).

Oefeningen.

Op iedere snaar 10 X herhalen.

tellen 1 - e - 2 - e - 3 - e - 4 - e

0 2 1 3 2 4 3 1 0 2 1 3 2 4 3 1 0 2 1 3 2 4 3 1 0 2 1 3 2 4 3 1

tellen 1-2-3-4, 1-2-3-4, 1-2-3-4, 1-2-3-4, 1-2-3-4 enz.

Voorbeeld:

wordt gespeeld:

tellen 1 - e - 2 - e - 3 - e - 4 - e

Λ V Λ V enz.

Oefening.

tellen 1-e-2-e-3-e-4-e 1-e-2-e-3-e-4-e enz.

tellen 1-e-2-e-3-e-4-e enz.

My old Kentucky home. S. F. Foster.

Moderato.

Old folks at home. W. Harrington.

Moderato.

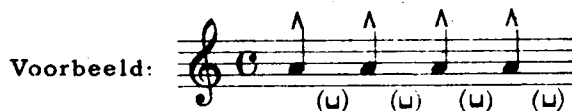

Staccato.

In tegenstelling met *tremolo*, waarbij iedere noot, naar gelang van hare waarde een aantal *plectrum-slagen* verkrijgt, wordt bij *staccato spel*, elke noot slechts met *één plectrumslag* gespeeld, onverschillig welke waarde zij heeft.

Staccato kan op twee manieren worden uitgevoerd. Men kan alle noten met een neerslag spelen, of beurtings met neer- en opslag. Volgen de noten elkander snel op, dan speelt men ze met neer-en opslag; bij minder snelle opvolging verkrijgt iedere noot een neerslag. Overigens hangt het van het karakter en tempo van een compositie af, op welke wijze het staccato zal worden uitgevoerd. Hierop komen we later terug. Voorloopig is het van belang, dat men zich met beide manieren van staccato-spel vertrouwd maakt.

De houding van de rechterhand blijft bij staccato dezelfde als bij tremolo. De onderarm blijft eveneens stil liggen en de handbewegingen moeten even licht zijn als bij het tremolo. Ook het plectrum wordt op volmaakt de zelfde wijze vastgehouden. Speelt men staccato neer- en opslag om beurten, dan beweegt de hand zich geheel als bij tremolo, doch veel langzamer; speelt men uitsluitend neerslag, dan beweegt de hand zich ook neer en op, doch moet men zorgen, bij de opwaartsche beweging de snaren niet te raken.

Uitvoering: Voor den eersten tel bevindt het plectrum zich tusschen de *D*- en de *A* snaar; op den eersten tel strijkt men het over de *A* snaren en bevindt het zich dan tusschen de *A*- en *E* snaar. Op de tweede helft van den tel maakt men weer een opwaartsche beweging (echter zonder de snaren te raken) en is het plectrum weer tusschen de *D*- en de *A* snaar. Op den tweeden tel slaat men de snaar weer met neerslag aan enz.

(^ of □ = neerslag, V of U = opslag).

Staccato oefeningen. Neerslag (Λ of ▯)

Kwartten.

The image displays five staves of musical notation for staccato exercises in quarter notes. Each staff begins with a treble clef and a common time signature (C). The exercises are as follows:

- Staff 1:** Features a sequence of quarter notes. Above the first four notes are the symbols Λ, Λ, Λ, Λ. Above the next two notes is Λ, and above the final note is Λ enz. A bracket labeled '4' spans the last four notes. Below the staff, the instruction 'tellen 1 - 2 - 3 - 4 enz.' is written.
- Staff 2:** Features a sequence of quarter notes. A bracket labeled '0' spans the first four notes, and a bracket labeled '4' spans the last four notes.
- Staff 3:** Features a sequence of quarter notes. A bracket labeled '0' spans the first four notes, and a bracket labeled '4' spans the last four notes.
- Staff 4:** Features a sequence of quarter notes. A bracket labeled '4' spans the first four notes, and a bracket labeled '0' spans the next four notes.
- Staff 5:** Features a sequence of quarter notes.

Achtsten.

tellen: 1 e 2 e 3 e 4 e enz.

10 - 20 X herhalen

tellen: 1 e 2 e 3 e 4 e

